

λίστες. Τὸ 1700 ἔτος τῶν κατοίκων αὐτοῦ ὁ ἀριθμὸς ἀνέβαινε εἰς 5,000, σήμερον δὲ ρθάνει καὶ τὰς τριακοσίας, ἐνῶ αἱ ἐμπορικαὶ αὐτοῦ συναλλαγαὶ μόλις ὑποχωροῦσιν εἰς τὰς τοῦ Λονδίνου, τὰς ὁποίας ταχέως καὶ θὰ ὑπερτερήσωσι.

Καὶ εἰς τὸ Δίδερπουλ ἐμπορεύονται πολλοὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν ὡς σπεύδων ὁμῶς νὰ ἀναχωρήσω εἰς Λονδίον οὐδένα εἶδον, ἀλλ' ἀσπασθεῖς τον φίλτατον συνοδοιπόρον ἐπέβην εἰς ἀτμάμαξαν, καὶ μετὰ πέντε περίπου ὥρας ἐθύμαζον ἀπὸ τῶν παραθύρων τὸ Brunswik hotel πυρακτουμένην ὑπὸ τοῦ ἀέριου τὴν μεγαλοπροπῆ καὶ ὠραίαν πλατεῖαν τοῦ Ἀνοδέρου (Hanover square).

(* Ἐπιτελεῖται συνέχεια.)

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ

τῆς 17 ἔτει 1396 πολιτορίας τῆς Ἀρσινόης.

—000—

(Τίτλος ἴδιος φυλλῶδ. 217.)

Ἐδέχθησαν λοιπὸν οἱ χριστιανοὶ τὴν εἰρηνικὴν πρότασιν τοῦ Ὀθωμανοῦ στρατηγῶ, ὅστις προσέταξεν ἀμέσως ἀναχωρῆν, καὶ ἀνέβαλε τὴν σύνταξιν τῆς συνθήκης εἰς τὴν ἐπισύσαν· αἱ συνδιαλέξεις ἤρξαντο τὴν 1 Αὐγούστου, ἦτοι τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς τελευταίας πολιτορίας καὶ ἐληξαν τὴν 5. Ὅτε δὲ ἀντιλλάξαν τοὺς ὁμήρους, πάντες ἐπέμβουν, μετ' αὐτοῦ τοῦ Βραγαδίνου καὶ τοῦ ἀτρομήτου Βαλιόνη ἐξαιρουμένων. Ὁ δὲ Λαδοβίκος Μαρτινέγγος κατεγγίνετο εἰς τὰ κανόνια του· διότι νομίζων ἀτιμίαν καὶ ἐγκατάλειψιν αὐτῶν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, ἐβρόντησε νὰ καταχωρισθῆ ἄρθρον εἰς τὴν συνθήκην ἐπιτρέπον τὰ νὰ λάβωσι μεθ' ἐαυτῶν οἱ χριστιανοὶ σὺν τῷ πυροβολικῷ.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ κήρυξ τοῦ Μουσταφᾶ ὠρκίσθη ὅτι πάντες οἱ ὄροι θέλουσιν ἐγκριθεῖ ὑπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἀπερκαίετο νὰ ἐλθῆ ἡ φρουρὰ γέροντα καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὴν ἀποσκευὴν καὶ τὰ κανόνια, καὶ νὰ μετακομιθῆ διὰ τριῶν ταυρικῶν νηῶν καὶ ὀκτὼ λέμβων εἰς Κρήτην, νὰ δοθῶσι δὲ πρὸς αὐτὴν καὶ ἱκαναὶ τροφαὶ καὶ πᾶσα τιμὴ ὀφειλομένη εἰς αὐτοὺς ἡρώως. Ὑπεσχέθησαν δὲ οἱ Τούρκοι νὰ σιδηρώσῃ καὶ τὰ κτήματα καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν θρησκείαν τῶν ἐντοπίων, μηδὲ νὰ ἐμποδίσωσι αὐτοὺς εἰς δύο ἔτη τοῦ νὰ ἀναχωρήσωσι, ἐὰν θέλωσι, ἐκτὸς τῆς νήσου.

Καὶ ἐπεκύρωσε μὲν ὁ ἀρχιστράτηγος αὐτὴν τὴν συνθήκην, ἀπέβριψεν ὁμῶς ἕνα ὄρον, τὸν τοῦ Λαδοβίκου Μαρτινέγγου. Παναγκάσθη λοιπὸν νὰ ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τῶν προσηλωτῶν αὐτῶ κανονίων, πλὴν ἀπὸ πέντε ἅτινα ἀρέθησαν τοῖς παραδοτέοις. Αὐπηρεῖται τῶν αὐτῶν ἡ ἐξαιρέσις αὕτη, ἀπεδείκνυσεν ὁμῶς εὐλακρίειαν περὶ τὴν τήρησιν τῆς συνθήκης. Ἐν τῷ

μεταξὺ τούτῳ ἐλθὼν γενίταρος παρὰ τοῦ Μουσταφᾶ ἐκόμισε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην·

« Μουσταφᾶς, ἀρχιστράτηγος τῶν Ὀθωμανῶν, Μάρκος Ἀντωνίω Βραγαδίνω, τῷ φρουράρχῳ τῆς Ἀρσινόης, χαίρειν.

« Ἀδυνατῶ νὰ σοὶ εἶπω πόσον ἐπιθυμῶ νὰ σε γνωρίσω, ἀπὸ τόσον χρόνον ἐδοκίμασα καὶ ἐθύμασα τὴν ἀνδρίαν σου. Θέλεις λάβει καὶ παρ' ἐμοῦ καὶ παρὰ τοῦ μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ Σελίμ τοῦ κυρίου μου, πρὸς ὃν θέλω διακοινώσαι τὰς ἀνδραγαθίας σου, πᾶσαν ἐνδειξὴν φιλίας. Πολλὰς ἄλλας καὶ καλῶς ὠχυρωμένας πόλεις ἐπολιορκήσα καὶ ἐκυρίευσα, ἀλλ' οὐδαμῶς ἀπήντησα τοσαύτας δυσκολίας ὡς ἐν Ἀρσινόῃ, διὰ τὴν ἀπαραμίλλον γενναϊότητα σου τε καὶ τῶν περὶ σέ, ἧτις μὲ ὑποχροῖ νὰ σε μεταχειρισθῶ φιλανθρώπως. Θάρρει λοιπὸν καὶ πίστευε ὅτι ἡ ἐλευθεριότης μου θέλει σοὶ χορηγήσει πᾶν εἴτι ἐπιθυμήσεις. »

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ περιείχετο καὶ δευτέρα ἐγγυωμένη πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀρσινόης τὰ ὑπάρχοντα, τὴν θρησκείαν καὶ ἐλευθερίαν μεταναστεύσεως. Τὴν 11 Αὐγούστου ἦλθον τὰ πλοῖα καὶ ἤρξατο ἡ ἐπιβίβασις τῶν γυναικῶν, τῶν παιδίων καὶ τῶν ἀσθενῶν· ἐγένετο δὲ αὕτη μετὰ πολλῆς εὐγενείας ἐκτέρωθεν· ἀλλ' ὅτε εἶδον οἱ πολιορκηταὶ ἐρχομένην τὴν φρουρὰν, ἧτις εἰ καὶ τότε εὐάριθμος ἀντέστη εἰς τόσας ἐφόδους, ἔμειναν ὡσερ ἐμβρόντητοι, ἀλλὰ καὶ οἱ χριστιανοὶ ἠπόρησαν οὐχ ἥττον ἰδόντες τοσαύτας μηχανὰς πολιορκητικὰς καὶ τόσας ἄλλας δυνάμεις, καὶ μαθόντες ὅτι ὀδοσήμενα χιλιάδες ἐχθρῶν ἔπεσαν πρὸ τῶν τειχῶν ἅτινα ἐφύλασσον αὐτοὶ τόσον ὀλίγοι ὄντες, ὅτι ἐκ τῶν 250.000 ἐχθρῶν οἵτινες ἦλθον εἰς Κύπρον, αἱ 200.000 μετέσχον τῆς πολιορκίας, ὅτι δεκαεπτὰ πρῶμαχῶνες ἠγέρθησαν κατὰ τῆς πόλεως, ὅτι ἐννέα τρομεραὶ ὑπόνομοι ἐξεβράγγισαν, καὶ ὅτι 114 κανόνια, ἐξ ὧν μάλιστα τὰ τέσσαρα ἦσαν ἐκ τῶν μεγαλητέρων τῆς δεκάτης ἑκτῆς ἐκαντοντάετηρίδος, ἐξηρῶσαντο φλόγας κατὰ τῆς πόλεως!

Καὶ οἱ μὲν χριστιανοὶ ἐσπεύοντο διὰ τὴν καρτερίαν μεθ' ἧς ἐμακρίωσαν τοιαύτας καὶ τοσαύτας παρεσκευάς, ὁ δὲ Μουσταφᾶς κατεγγίνετο εἰς σατανικὸν τι μηχανεύμα. Κατ' αἰτίαν τοῦ Βραγαδίνου ἐστειλεν αὐτῷ μετὰ πολλῆς προθυμίας καὶ ἄλλα πλοῖα χάριν μετακομίσεως τοῦ στρατοῦ· ὅπως μάλιστα ἐξυρᾶν ἔντελέστερον τὸ σχέδιον αὐτοῦ δὲν κατέλαθε τὴν πόλιν, ἀλλ' ἀρῆσε τὴν φυλακὴν αὐτῆς εἰς Ἐνετὸν ἀξιομαχικόν, τὸν Λαυρέντιον Σεπόλαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Βραγαδίνου ὀνομασθέντα.

Τὴν 14 Αὐγούστου ἡ ἐπιβίβασις εἶχε σχεδὸν τελειώσει. Τὴν δὲ 15, ἡμέρῃ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, φεινῆς ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος ἵνα λαμπρύνῃ τὴν πανήγυριν· ἀλλ' ὡς ἐσίγων τὰ πυροβόλα τῶν χριστιανῶν, οὕτως ἐσίγων καὶ οἱ κώδωνες τῶν ἱερῶν νηῶν. Ὁ Βραγαδίνος, ὁ Βαλιόνης καὶ ὁ Μαρτινέγγος μετέβησαν τὴν εἰκοστὴν πρῶτην ὥραν τῆς ἡμέρας (α)

(α) Ἄλλοτε ἦτο συνήθως εἰς ἡμετέραν, σαββατὴν καὶ σήμερον

μετά τῶν λογάδων ἀξιωματικῶν παρὰ τῷ ἀρχιστρατήγῳ Μουσταφᾷ. Ὅτε δὲ ἐπλησίασαν εἰς τὸν λιμένα εὖρον συνοδίαν Τούρκων ἰππέων, καὶ ἵππους πλουσίως συνεσκευασμένους εἰς οὐδὲ ἀνέβησαν· ὁ Βραγαδῖνος ἤρχετο πρῶτος οὐχὶ φέρων τὰ σύμβολα στρατιωτικοῦ ἀρχηγοῦ, ἀλλ' ἐνδυμα ἄρχοντος Ἰνετοῦ, δηλαδὴ ἐπενδύτην ἐρυθρὸν καὶ σκιαδίσκην τοῦ αὐτοῦ χρώματος.

Ὅτε ἐπέξευτάν παρὰ τὴν σκηνὴν τοῦ ἀρχιστρατήγου προσεκλήθησαν νὰ καταθέσωσι τὰ ὄπλα αὐτῶν· ὁ δὲ Μουσταφᾶς, ἐπιθαψιλεύσας πρὸς αὐτοὺς μυρία ὅσα τεκμήρια τιμῆς, εἰσήγαγεν εἰς τὴν σκηνὴν ἐπιθυμῶν νὰ συνδιαλεχθῆ μετ' αὐτῶν. Καὶ καθήσας πλησίον ἐπήνεσε τὴν καρτερίαν καὶ τὴν ἀνδρίαν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον μεταβάλλων καὶ τόνον φωνῆς καὶ ἤθους, ἠρώτησεν ἀποτόμως καὶ μετ' ὀργῆς τὸν Βραγαδῖνον· — Τί ἔκαμες τοὺς αἰχμαλώτους μου τοὺς ὁποίους εἶχες εἰς τὸ φρούριον; — Τί τοὺς ἔκαμα; ἀπεκρίθη ἀταράχως ὁ Βραγαδῖνος· οἱ μὲν ἔμειναν εἰς τὸ φρούριον, οἱ δὲ μετεκομίσθησαν εἰς τὴν Βενετίαν. — Πῶς; ἀνεφώνησε μανιωδῶς ὁ Μουσταφᾶς· τολμᾶς νὰ ψευσθῆς, ἐνῶ τοὺς ἔσφαξες ὅλους! Καὶ τί ἔκαμες τὰς τραφᾶς σου; — Τὰς ἐφάγαμεν ὅλας, ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ χριστιανός.

Καὶ ὁ Μουσταφᾶς ἀνεπήδησε βραυχόμενος ὡς τίγρις· καὶ ἀνελεύσας τὸ ξίφος περιέστρεφεν αὐτὸ περὶ τὸν Βραγαδῖνον καὶ ἠπεῖλει αὐτὸν καὶ ἐκραύγαζεν, καὶ ἠρώτα διὰ τί δὲν παρεδόθη πρότερον, ἀλλ' ἐφρόντισεν εἰς μάτην τύσας χιλιάδας στρατιωτῶν τῆς ἡμισελήνου. Καὶ προστάξας νὰ δέσωσι τοὺς τρεῖς χριστιανούς ἐπέπεσε κατὰ τοῦ Βραγαδῖνου, καὶ παρήγγειλε νὰ κόψωσι τὸ ἀριστερὸν αὐτοῦ ὄτιον· αὐτὸς δὲ ὀρμήσας ἐκτόστῃς σιπηῆς ἔδωκε πρῶτος τὸ σημεῖον τῆς σφαγῆς ὅλων τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ χριστιανῶν. Καὶ ἀμέσως ἔσφαξαν περὶ τοὺς τριακοσίους.

Ἦτο δὲ ἡ σφαγὴ αὕτη τὸ προανάκρουσμα αἱματηρᾶς τραγωδίας· ὁ Μουσταφᾶς ἠθέλει νὰ πῖη τὸ αἷμα τῶν τριῶν μεγάλων ἐχθρῶν του, τοῦ Βελιῶνη, τοῦ Μαρτινέγγου καὶ τοῦ Βραγαδῖνου. Ἐπειδὴ δὲ ἐφρύασσε κατὰ τούτου πρὸ πάντων, προσέταξε καὶ ἐκαρπτόμηνσαν τοὺς δύο πρῶτους πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, καὶ διὰ τῆς αὐτῆς μαχαίρας, σταλαζούσης εἰσέτι αἷμα, ἐχάραξε τὴν τοῦ Βραγαδῖνου· ἐπειτα δὲ ἐρρίψαν κατὰ γῆς, καὶ κατεπάτησαν καὶ ἔδειραν αὐτόν, ἐνῶ ὁ Μουσταφᾶς ἐμπύσων τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἔλεγε· — Ποῦ εἶναι ὁ Χριστός σου; διὰ τί δὲν ἔρχεται νὰ σὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς μου; — Ἀλλ' ὁ Βραγαδῖνος, καρτερικῶς ὡς ἄγγελος, οὐδὲ κἂν ἐγόγγυζεν, ἀλλὰ κινῶν τὰ χεῖλη προσπέχετο πρὸς Θεόν. Πολλοὶ τῶν Τούρκων ἐλυπνύθησαν βλέποντες ταῦτα, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ σώσωσιν αὐτόν, ἔσωσαν πολλοὺς νέους Πατρικίους ἐκ τῶν περὶ τὸν ἀτυχῆ Βραγαδῖνον.

Ἐνῶ δὲ ταῦτα ἐγίνοντο κατὰ τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, ἄλλα τρομερὰ καὶ φρικώδη ἐτελοῦντο κα-

τὰ τὴν πόλιν καὶ τὸν λιμένα. Οἱ Ὀθωμανοί, ἐπιθυμῶντες ἄρπαγὴν καὶ φόνον, ὤρμησαν κατὰ τῶν ἀόπλων καὶ ἀθῶων κατοίκων, ἠτίμασαν καὶ ἔσφαξαν καὶ γέροντας καὶ γυναῖκας καὶ βρέφη, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὰ πλοῖα ἐξηκολούθησαν τὰς κακουργίας αὐτῶν.

Τὸν δὲ Βραγαδῖνον φυλακίσαντες ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας, ἔφεραν μετὰ ταῦτα εἰς τὴν πλατείαν τῆς Ἀρσινόης, ἠλλοιωμένον ὅλως, ἐν εἴρᾳ μάλιστα τῶν κυνικῶν καυμάτων, ἐκ τῶν τραυμάτων καὶ τῶν κακουχιῶν. Καὶ ἀφοῦ περιέφεραν πεζὸν καθ' ὅλην τὴν πόλιν, καὶ ἐβασάνισαν αὐτόν οἱ ὄχλοι, ἦλθον εἰς τὸν λιμένα, ὑπ' ὄψιν τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ. Ἐκεῖ δέσαντες ἐπὶ σανίδος ἀνήρτησαν εἰς κεραίαν τοῦ Μουσταφᾶ παρόντος, καὶ ἠρώτουν αὐτόν ἐὰν ἔβλεπεν ἐρχόμενον τὸν χριστιανικὸν στόλον· ἀλλ' αὐτὸς ἀπεκρίνετο· — Τὸ μὲν σῶμά μου ἔχετε ἐξουσίαν νὰ κατασπαράξετε, τὴν ψυχὴν μου ὅμως οὐχί.

Ἐμνε λοιπὸν ἡ τελευταία δοκιμασία, ἡ καὶ πασῶν τῶν ἄλλων τρομερωτέρα. Ἐν μέσῳ τῆς μεγάλης πλατείας ὑψῆστο στύλος, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὀπαίου ἐκυμαίνετο τὰς ἐορτάς ἄλλοτε μὲν ἡ σημαία τῆς δημοκρατίας, νῦν δὲ ἡ τῆς ἡμισελήνου. Εἰς τοῦτον τὸν στύλον, ὑπὸ τὴν ἐχθρικὴν ταύτην σημαίαν, περιεβέθη γυμνωθεὶς ὅλως ὁ Βραγαδῖνος ἵνα ἐκδαρῆ ζῶν ἔτι, ἐνῶ ὁ θηριώδης Μουσταφᾶς, καθημένος ἀπέναντι ἐπὶ ἐξώστου ἐκραύγαζε· — Γενοῦ Τούρκος καὶ θέλεις σωθῆ. — Ὁ μάρτυς ὅμως εἶχεν ὑψωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς οὐρανὸν ὡς ανεὶ ἔβλεπε τὸ ὄραμα τὸ ὁποῖον ἀνῆρπασε πάλαι τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον λιθοβολούμενον ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. Οἱ δῆμιοι ἤρξαντο ἐκδέροντες τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀσφύος καὶ ἐφθκσαν εἰς τοὺς ὤμους· ὁ δὲ ἀληθὴς ἐκεῖνος ἦρως ὑπέφερε τὸ μαρτύριον μετ' ἀκατανόητου καρτερίας. Ὅσάκις ἔτεμε τὰς σάρκας αὐτοῦ ἡ μάχαιρα, ἀπήγγελλεν ἐντονώτερον ῥητὸν ψαλμοῦ ἢ τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ὅτε ἀναμιχθέντες εἰς τὸ πλῆθος χριστιανοὶ ἤκουσαν αὐτόν ἐκφωνήσαντα δὶς· « Κύριε, εἰς χεῖράς σου παραθήσωμαι τὸ πνεῦμά μου, » ἐνόμισαν ὅτι τὰ λόγια ταῦτα ἦσαν τὰ τελευταῖα. Ἠπατήθησαν ὅμως, διότι μετὰ μικρὸν ἤκουσαν καὶ ἄλλα, καταδεικνύοντα τὴν ἱερότητα τῆς ψυχῆς τοῦ μάρτυρος, ἤκουσαν, λέγω ταῦτα· « Ἄφες αὐτοῖς, Κύριε, οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν. » Εἶπε καὶ παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

Ἀλλ' ὡς φαίνεται δὲν εἶχεν εἰσέτι κορεσθῆ τὸ πάθος τοῦ Μουσταφᾶ, διότι καὶ μετὰ θάνατον προσέταξε νὰ κοπῆ εἰς τέσσαρα τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος, τὰ δὲ τεμάχια νὰ ἀναστηλωθῶσιν εἰς τὰ κυριώτερα μέρη τῆς Ἀρσινόης. Προσέταξε δὲ καὶ νὰ γεμίσῃ με ἄχυρον τὸ δέρμα αὐτοῦ νὰ περιβάλωσιν αὐτὸ διὰ στολῆς Ἰνετοῦ ἄρχοντος, καὶ νὰ περιφέρωσι κατὰ τὴν πόλιν ἐπὶ θαμάλεως, σκιαζόμενα καὶ ὑπὸ τῆς σκιαδίσκης αὐτῆς τοῦ Βραγαδῖνου. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐνεπήχθη ἐπὶ δόρατος, καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἔμεινεν οὕτως ἐκτεθειμένη. Οἱ χριστιανοί, λέγει ὁ χρονογράφος, ἔβλεπον αὐτὴν τρεῖς κατὰ συνέχειαν νύ-

ἔτι μεταῦ πολλῶν, νὰ μετρώσι κατὰ συνέχειαν καὶ τὰς εἰκοσιτρεῖς σφας εἴρας τοῦ ἡμερονυκτίου.

κτας περιστερομένην ὑπὸ κύκλου φωτός, καὶ ἀποπνεύσαν ἀρρήτον εὐωδίαν.

Τοσοῦτον δὲ τρώμον διέσπειραν τὰ κατορθώματα τῆς ἐν Ἀρσινῇ φρουρᾶς μεταξύ τῶν κατὰ τὴν μικρὰν Ἀσίαν καὶ τῶν νήσων Ὀθωμανῶν, ὥστε ὁ Μουσταφᾶς, ἵνα καθησυχᾷ αὐτούς, ἔστειλεν ἐκεῖ τὸ τε δῆγμα τοῦ μεγάλου ἐχθροῦ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ καὶ τὰς κεφαλὰς τοῦ Μαρτινέγγου καὶ τοῦ Βαλιάνη, ἃν τὰ ὀνόματα ἦσαν ἐπίσης φοβερά ὡς καὶ τὸ τοῦ Βραγαδίνου. Τὴν 10 Ὀκτωβρίου ὁ ἀλαζὼν Μουσταφᾶς ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ στόλου εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα ὑποβάλῃ πρὸς τὸν Σουλτάνον τὰ αἰμοσταγῆ τῆς Κύπρου τρόπαια. Μετ' ὀλίγον ὁμῶς εἰδήσεις ἀπαίσιαι κατετάραξαν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν κύριον αὐτοῦ, αἱ εἰδήσεις τῆς περὶ Ναύπακτον ναυμαχίας. Ὁ χριστιανικὸς κόσμος ἐλησμόνησε τότε τοὺς ἥρωας τῆς Ἀρσινῆς, καὶ αὐτὴ ἡ Ἐνετία ἀνυψώσασα ἀνδριάντας πρὸς τιμὴν τοῦ Βενιέρη καὶ Βαρβαρίγου οἵτινες ἐκυβέρνησαν κατὰ τὴν ναυμαχίαν, παρεῖδε τὸν Βραγαδίνον οὐ τινος ἢ καρτερία ἀπέτρεψε τὸν στόλον καὶ τὸν στρατὸν τοῦ Μουσταφᾶ τοῦ νὰ ὑπάγῃ εἰς βοήθειαν τῶν ἀπειλούντων τὰ παράλια τῆς Ἰταλίας.

Τὸ δῆγμα τοῦ μάρτυρος τῆς Ἀρσινῆς ἔμεινεν ἐν τῷ κατὰ Κωνσταντινούπολιν ναυστάθμῳ ὑπεζήρησε δὲ αὐτὸ χριστιανὸς τις αἰχμάλωτος, Πολύδωρος τὸ ὄνομα, καὶ ἐτήρησε μετὰ πολλῆς εὐλαβείας, εἰ καὶ ἐθασκανίσθη καὶ ἔπαθε τὰ πάνδεινα παρὰ τῶν Τούρκων διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν ταύτην. Μόνον ὅτε εἶδον οἱ Ἐνετοὶ τὸ λείψανον τοῦ μάρτυρος ἐκαίνο ἀνεμνήσθησαν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Βραγαδίνου, καὶ ἀνήγειραν τὸ μνημεῖον τὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἁγίων Ἰωάννου καὶ Παύλου. Δυστυχῶς ἡ δικαιοσύνη τοῦ κόσμου τούτου βραδέως ἀμείδει δι' εὐγνωμοσύνης τοὺς εὐεργέτας τῆς ἀνθρωπότητος, ἐνίοτε δὲ καὶ λησμονεῖ αὐτοὺς οὐ μόνον ζῶντας ἀλλὰ καὶ ἀποθανόντας. Ἡ νεωτέρα ἱστορία τῆς Ἑλλάδος παρέχει μυρία ὅσα τοιαῦτα παραδείγματα.

ΘΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΚΙΝΑΣ.

—ooo—

Ἐδημοσιεύθη οὐ πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑπὸ τοῦ αἰδεσίμου Οὐίλλιαμ Κ. Μίλνς σύγγραμμα περὶ Κίνας ἄξιον λόγου, καθύσον ὁ συγγραφεὺς, ἀποστολὸς ὢν διαμαρτυρούμενος, διέτριψε δεκαπέντε ἔτη εἰς τὴν Κίαν, κατῴρθωσε νὰ ἐπισκερθῇ πολλὰς πόλεις αὐτῆς καὶ τὰς ἀξιολογωτέρας μάλιστα, οἷον τὸ Μακάον, τὸ Χογκόγκ, τὴν Καντόνην, τὴν Τζουζάν, τὴν Νίγκπο καὶ τὴν Σαγγάνη, καὶ νὰ διελθῇ διὰ τριῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ἐσπούδασε τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ ἀναριθμήτου καὶ ἰδιογενοῦς ἐκεῖνου λαοῦ. Τὸ περιεργότατον αὐτοῦ σύγγραμμα, τὸ ὅποσον διαιρεῖ εἰς πέντε μέρη, περιέχει δύο τινὰ πρῶτον ἐξετάζει τὰς περὶ Κίνας καὶ Κινέζων παραδεδομένας ἐν Εὐρώπῃ ιδέας, καὶ δεῦτερον δίδει

εἰδήσεις ὀρθὰς περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔθιμων αὐτῶν, τὰς ὁποίας μόνος ἐπορίσθη μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ πλείστου κόπου. Εἰς τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ προσαρτᾷ μάλιστα καὶ χάρτην γεωγραφικὴν, ἐπανορθοῦντα κατὰ πολλὰ τὰς ἐσφαλμένας ιδέας ὅσας εἶχον περὶ τοῦ τόπου ἐκεῖνου οἱ Εὐρωπαῖοι μέχρι τῆς σήμερον.

Ἐκ τοῦ περιεργότατου τούτου πονήματος ἀπισπῶντες καὶ ἡμεῖς ἐνίοτε τεμάχια τινὰ θέλομεν δημοσιεῖν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἀρχόμεθα δὲ ἀπὸ τῆς σήμερον.

Οἱ Κινέζοι προσαγορευόμενοι δὲν ἀποβάλλουσιν ὡς ἡμεῖς τοὺς πῖλους, οὔτε τείνουσι πρὸς ἀλλήλους τὰς χεῖρας, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας κλείουσιν αὐτὰς ὡς εἰ πρόκειται νὰ γρονθοκοπηθῶσι, καὶ συσφιγγουσι καλῶς.

Τὸ γέδμα δὲν ἀρχονται ἀπὸ τοῦ βροφηματος οὔτε προχωροῦσιν ὅπως ἡμεῖς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὀπωρῶν καὶ τῶν ἄλλων τραγημάτων, καὶ καταλήγουσιν εἰς τὸ βόφημα.

Εἰς τοὺς γάμους δὲν φοροῦσι λευκὰ ὡς αἱ ἡμέτεραι γυναῖκες ἐξ ἐναντίας ὅλαι αἱ περὶ τὴν σχεδὸν λειποψυχοῦσαν νύμφην φοροῦσι κατάμαυρα. Ἐπὶ ἓνα δὲ μῆνα ἡ νύμφη μένει κατάκλειστος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ.

Οἱ συνοδευόντες τοὺς νεκροὺς δὲν φοροῦσι μαῦρα, ἀλλὰ κατάλευκα.

Καὶ ὅταν θέλωσι νὰ διασκεδάσωσιν οἱ Κινέζοι πετῶσιν εἰς τοὺς ἀέρας ἀετοὺς ὡς ἂν ἦσαν μικρὰ παιδιὰ πετῶσι δὲ αὐτοὺς οὐχὶ κρατοῦντες διὰ τῆς χειρός, ἀλλὰ διὰ τοῦ ποδός.

Τὰ βιβλία αὐτῶν ἀρχὴν ἔχουσι τὸ τέλος, καὶ τέλος τὴν ἀρχὴν τῶν ἡμετέρων. Ὁ ἐφ' ἐκάστης σελίδος τίτλος τίθεται εἰς τὸ περιθώριον, ὁ ἀριθμὸς ὑπὸ τὰς σελίδας, καὶ αἱ σημειώσεις οὐχὶ κάτω ἀλλ' ἄνω αὐτῶν ἀναγινώσκουσι δὲ ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά.

Τὸ ἐπώνυμον τίθεται πρὸ τοῦ κυρίου ὀνόματος, αἱ δὲ μητέρες δὲν φιλοῦσι τὰ τέκνα αὐτῶν ἀλλὰ τὰ μυρίζουσιν ὡς ἄλλα ρόδα. Ὅσῳ λαμπρὰ καὶ ἂν εἶναι ἡ σελήνη, φέρουσι καθ' ὁδὸν φανόν, καὶ καθέλκουσι τὰ πλοῖα εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ πλευράν. Ὁ θέλων νὰ ἱππεύσῃ ἀναβαίνει τὸν ἵππον ἐκ δεξιῶν, καὶ ὁ μαθητὴς, ἀπαγγέλλων τὸ μάθημά του, γυρίζει τὴν ράχιν εἰς τὸν διδάσκαλον. Τὰ σανδάλια τὰ ὁποῖα φοροῦσι κατὰ τὰς ἐπισιμοτέρας τελετὰς εἶναι ὅσον ἐνδέχεται χονδρά, ἡ δὲ ἄκρα τοῦ πέλματος βάπτεται μὲ χρῶμα μολύβδου.

Ὡς γνωστὸν οἱ Κινέζοι ξυρίζουσι τὴν κεφαλὴν καὶ μόνον εἰς τὴν κορυφὴν ἀφίνουσιν οὐράν. Τὴν οὐράν δὲ ταύτην ἐπιμελοῦνται κατορθοῦντες νὰ λάβῃ μῆκος πολλὰκις ἐνδὲ μέτρου ἄλλοτε δὲ καὶ μακροτέραν ἀναδεικνύουσιν αὐτὴν προσθέτοντες ξένας πλεξίδας, πωλουμένας ὑπὸ τῶν κουρέων ἐπὶ εὐτελεῖ τιμῇ.

Εἶδον ἀπίρους Κινέζους περιποιουμένους εἰς ἄκρον τὰς πλεξίδας τῶν. Τὸ πρῶτ', πολλὰ ἐνωρίς, κτενίζονται, ἀλείφονται μὲ ἐλαιώδη τινὰ ὕλην, καὶ πλέ-